

Forfatter:

Klaus Nielsen

Redaktør:

Vanja Thaulow

Retningslinjer for indledninger til Grundtvigs Værker (GV)

- 1 Definition og formelle bestemmelser
 - 1.1 Hvad er en indledning, og hvad skal den gøre?
 - 1.2 Omfang
- 2 Indhold og afgrænsning
 - 2.1 Hvad kan en indledning omfatte?
 - 2.2 Hvordan afgrænses stoffet?
 - 2.3 Afgrænsning som arbejdsredskab
- 3 Om at skrive den gode indledning
 - 3.1 Opbygning og udtryksform
 - 3.2 Om brugen af sekundærlitteratur
- 4 Generelle retningslinjer for indledningen

1 Definition og formelle bestemmelser

1.1 Hvad er en indledning, og hvad skal den gøre?

Betegnelsen 'indledning' forstås her synonymt med introduktion eller indføring. Indledningen omhandler primært værkets 'ydre' historie til forskel fra tekstredegerelsen, som omhandler værkets 'indre' historie.

En indledning tjener til formål at introducere læseren for det pågældende værk. Indledningen skal tilbyde læseren de forudsætninger, som er nødvendige i den givne kontekst, for at denne selv kan arbejde videre. Hensigten med en indledning er med andre ord at åbne op for værket, og klæde læseren på til det videre arbejde.

1.2 Omfang

En indledning må maks. fylde 10 sider. For de af Grundtvigs værker, som er på under 10 sider, må indledningen dog fylde maks. 2 sider.

For fællesindledninger, dvs. indledninger som dækker flere værker, gælder samme regler; er den samlede tekstmængde på over 10 sider, må indledningen maks. fylde 10 sider; er den samlede tekstmængde på 10 sider eller derunder, må indledningen maks. fylde 2 sider.

Der kan efter aftale med udgavelederen gives dispensation for disse begrænsninger.

Sidetæl for indledningerne defineres ud fra en normalside på 2.600 anslag (inkl. mellemrum og ekskl. den automatisk generede indholdsfortegnelse og litteraturlisten).

2 Indhold og afgrænsning

2.1 Hvad kan en indledning omfatte?

Det er ikke muligt at sige generelt, hvad en indledning skal indeholde. De værker, som skal introduceres, er af meget forskellig karakter, og hvad der er relevant at behandle i ét tilfælde, er det ikke nødvendigvis i et andet. Der er dog en række punkter, som ofte vil være relevante:

- *Historisk rekontekstualisering* - dvs. en indplacering af værket i dets litteratur-, ånds-, kirkehistoriske og/eller politiske kontekst, og gerne med en anknytning til alment kendte fagtermer (fx romantik, skabelsesteologi, oplysningstid).
- *Biografisk rekontekstualisering* - hvad lavede Grundtvig på dette tidspunkt?
- *Anledning* - gælder især de mange lejlighedstekster, eller hvis værket fx var et bidrag i en bestemt polemik, kan denne beskrives for så vidt angår det tidsrum, Grundtvig deltog.
- *Tilblivelseshistorie*
- *Forlæg og kilder*
- *Karakteristik af værket* - hvilken genre og stil er der tale om.
- *Placering i forfatterskabet*
- *Receptions- eller virkningshistorie*
- *Evt. intertekstualitet* - som anses for essentielle for forståelsen af værket.

Listens punkter er hverken prioriterede eller obligatoriske.

2.2 Hvordan afgrænses stoffet?

Her præsenteres en række principper for, hvordan stoffet kan afgrænses på forsvarlig og

fornuftig vis. Indledninger skal ikke tilstræbe totalt faglig dækning, men i stedet tilbyde en udvælgelse af relevant stof foretaget på en solid baggrundsviden. Og det er lige præcis *den* hjælp, læseren har brug for. Læseren skal guides gennem junglen af potentielt interessant stof og føres hen til det centrale.

De følgende punkter fokuserer på afgrænsningen af indledningens indhold: Hvordan afgør man, hvad der skal med, og hvad der kan udelades?

- Indledningens tidshorisont er Grundtvigs død i 1872, dvs. at den efterfølgende reception eller den mere generelle virkningshistorie ikke behandles.
- I et receptionshistorisk perspektiv bør man kun forholde sig til de reaktioner i samtiden, som virkede tilbage på forfatterskabet.
- Det er vigtigt at opretholde en fornuftig vægtning af baggrundsstof og forgrund, dvs. selve værket. Fx må en redegørelse for den historiske kontekst ikke overdøve en egentlig præsentation af værket.
- Det samme kan siges at gælde det biografiske baggrundsstof; forfatteren må ikke skygge for værket.
- Indledningerne skal ikke indeholde helhedstolkninger eller analyser. En tolkning kan ganske vist åbne et værk for læseren, men afskærer dermed oftest andre tolkningspotentialer. I stedet kan man nævne tolkningsmuligheder og give litteraturhenvisninger til andre behandlinger af stoffet. Det er et vilkår for al kommentering (herunder også den overordnede som indledninger) at den er fortolkende, men det er ikke hensigten at give denne fortolkning prioritet.

2.3 Afgrænsning som arbejdsredskab

Et er, hvad der skal med i en indledning, men hvordan indsamles det relevante og nødvendige stof? Også her er der tale om en afgrænsningsproces. Man bør generelt skaffe sig kendskab til - og så vidt det er muligt og relevant udnytte - den eksisterende videnskabelige litteratur om de enkelte Grundtvig-værker, fx i Grundtvig-Studier. Men man er ikke forpligtet til at kende den ikke-videnskabelige Grundtvig-litteratur, fx i højskolernes årsskrifter. Alligevel kan mængden af sekundærlitteratur være stor. De følgende punkter giver nogle bud på, hvordan man bedst og hurtigst muligt skaber sig det nødvendige overblik over stoffet.

- Brug resuméer, indholdsfortegnelser, abstracts, konklusioner og lignende som smutveje ind i sekundærlitteraturen. Man kan ikke læse hele disputatser for at skrive en indledning på 10 sider.
- Brug vores faglige netværk på forskellig vis: Skriv spørgsmål på mailen; inviter eksperten på kaffe og en snak om det stof, som skal behandles og afgrænses.
- Brug kollegerne på samme måde.
- Hovedpointen her er: Tal med udgavelederen og andre om dine planer for en afgrænsning, inden du foretager den.

3 Om at skrive den gode indledning

3.1 Opbygning og udtryksform

De to foregående afsnit omhandler primært indledningens indholdsside. Her opstilles to kriterier for, at en indledning kan siges at være vellykket. For det første må den opfylde det mål, som er sat for teksten i afsnit 1, dvs. at åbne værket for læseren. For det andet må den have et klart og tydeligt fokus, som kan opnås ved en effektiv afgrænsning af stoffet (afsnit 2). Imidlertid kan man også opstille et tredje kriterie, som beror på indledningen som formidling.

Hvor regulativerne for - og dermed også kravene til - tekstredigeringen og punktkommentarerne er meget formelle, er det vanskeligere at give præcise desigener for den gode indledning. Under vores interne seminar den 27/6-2013 om den gode indledning kom en række forslag frem til, hvordan en indledning bedst muligt kan formidle den relevante og nødvendige information videre til læseren. I det følgende er de mest pointerede og anvendelige af disse ekstraheret og suppleret.

- Udtryksformen skal være almen, dvs. skriv ikke indforstået til kollegaen, men til en forudsætningsløs men fornuftig læser.
- Skriv til menigmand, hvad angår faktaniveauet, men betænk professoren med et stykke ny viden om muligt.
- Gentag gerne nøgleordene (evt. med synonymmer).
- Varier udtryksformen (fx hvad angår afsnitsoptakter, periodelængde, tegnsætning med mere).
- Brug flere stemmer (dvs. citater fra både Grundtvig og sekundærlitteraturen).
- Skriv ikke ned til folk, men gør dem nysgerrige (dvs. giv ikke det indtryk, at værkets sværhedsgrad kræver en ekspert for at forstå det).
- Eksemplificér og dokumentér dine udsagn ved fx citater og henvisninger.
- Vær præcis; skriv fx ikke 'i disse år', men 'i årene 180x-180y'.
- Undgå ladede ord og bevar dermed sagligheden; skriv fx ikke 'Grundtvigs banebrydende hovedværk Nordens Mythologi', men blot 'Grundtvigs Nordens Mythologi' eller 'Grundtvigs hovedværk Nordens Mythologi'.
- Hold genren og skriv prosa, dvs. undgå poetiske omskrivninger og alt for fikse indfald.
- Indled evt. med en kort sammenfatning af værkets emne og udgivelsestidspunkt.

3.2 Om brugen af sekundærlitteratur

Som i andre akademiske sammenhænge bør sekundærlitteraturen anvendes forsvarligt, dvs. velmotiveret og kildekritisk. Et par almindelige opfattelser af sekundærlitteraturens rolle følger her med præciseringer i forhold til *Grundtvigs Værker*. Sekundærlitteratur

kan fungere:

- *som diskussionsoplæg*. Dog er der ikke megen plads i en indledning på maks. 10 sider til at føre egentlige diskussioner, og man må ofte nøjes med at opridse evt. uenigheder med eller i forskningen.
- *som forslag til videre læsning*. Blot skal forslagene være motiverede. Alt det, vi skriver i indledningerne, skal kunne motiveres, og det gælder også for referencerne. Brugeren skal hjælpes til at forstå, hvorfor netop denne titel er relevant.
- *som belæg*. Dog må man være påpasselig med kildens kvalitet. Er det en forsker og en publikationskanal, som vi kan stole på? Hvis der er tale om en almindeligt anerkendt oplysning, er det ikke nødvendigt at eksplicitere et belæg.

4 Generelle retningslinjer for indledningen

I indledninger anvendes grammatisk komma, og der følges den til enhver tid gældende udgave af *Retskrivningsordbogen*.

Udenlandske ord skrives i kursiv eller i enkelte gåseøjne. Dette gælder dog ikke gængse ord og udtryk, der optræder i *Den Danske Ordbog* (DDO).

Ved anførelse af århundreder bruges mængdetal, ikke ordenstal, dvs. 1800-tallet og ikke det 19. århundrede.

I den løbende prosa bruges forkortelser sparsomt. Forkortelser skal følge Jørgen Nørby Jensen og Marianne Rathje (red.): *Rigtig kort*, Dansk Sprognævns skrift nr. 30, 2003. I forbindelse med oversættelser og udgaver bruges følgende forkortelser: overs., udg. og red.

Litteraturhenvisninger skal følge vores gældende retningslinjer herfor.